

Catalunya - Europa

Consideracions prèvies

La política internacional a la pràctica no està regida només per lleis i tractats, sinó per interessos. La legislació internacional s'acaba adaptant sempre als interessos dels qui tenen prou força per a imposar-los.

En aquest context, els actors visibles de la política internacional són els estats, que com qualsevol poder, tenen tendència a preservar l'*statu quo* actual llevat que tinguin un interès clar a canviar-lo. Com que Catalunya ni disposa de recursos naturals (Golf Pèrsic), ni d'una posició geoestratègica interessant en el joc de poder entre potències mundials (Balcans), ni formem part d'un estat poderós que d'altres estiguin interessats a debilitar (Repúbliques Bàltiques), no hi ha cap estat tercer que tingui especial interès en la nostra independència. Per tant, podem assumir que **no rebrem cap suport explícit a priori**.

Tot i això, si el procés cap a la independència és pulcrament democràtic, cap democràcia occidental podrà oposar-s'hi frontalment, i un cop declarada la independència **el mateix joc d'interessos que porta els estats i la mateixa UE a no donar suport a priori al procés sobiranista de Catalunya, els durà a acceptar-ne el reconeixement**. A continuació expliquem per què.

Els arguments de la por

Constantment estem sentint que si Catalunya esdevé independent, quedarà fora d'Europa i de molts altres llocs. El primer que cal entendre és que això de "sortir d'Europa" en realitat no vol dir res, ja que Europa la formen una multitud de tractats, grups i institucions. Per tant, exactament d'on ens faran fora? Del Consell d'Europa? De la Unió Europea? De l'Eurozona? De l'Espai Econòmic Europeu (EEE)? De l'Acord de Lliure Comerç Europeu (EFTA)? De l'espai Schengen?

Cal recordar que no tots els països d'Europa estan en tots els grups esmentats. De fet no podrien fer fora Suïssa i Noruega de la Unió Europea... perquè no hi són. Tot i que sí estan a l'EEE i a l'àrea Schengen (cosa que els permet lliure circulació de mercaderies, serveis, persones i capitals amb la Unió Europea). Tampoc podrien fer fora el Regne Unit de l'Eurozona, perquè no hi és, tot i que en aquest cas sí pertany a la UE. Així doncs, les combinacions de pertinença a unes i altres organitzacions europees són múltiples, i per tant convé analitzar per separat les principals.

Catalunya i l'Espai Econòmic Europeu (EEE)

El que necessiten les empreses per a desenvolupar-se és la lliure circulació de mercaderies, serveis, capitals i persones, i els pronòstics catastrofistes sobre el futur de la Catalunya independent es basen en el supòsit que Catalunya deixaria de tenir-la. Però per això no cal estar a la UE, també s'aconsegueix essent membre de l'Espai Econòmic Europeu (EEE). L'EEE és un mercat comú format pels països membres de la UE + Noruega, Islàndia i Liechtenstein. Per tant, des d'un punt de vista estrictament econòmic, el que realment importa no és tant estar a la UE, com estar dins de l'Espai Econòmic Europeu (EEE).

I mentre que per a formar part de la UE cal la unanimitat de tots els països membres, per a formar part de l'EEE només cal la majoria qualificada (n'hi hauria prou amb el vot favorable de 19 dels 28 països

membres). Per tant Espanya no podria bloquejar unilateralment l'adhesió de Catalunya amb l'objectiu d'aïllar-la econòmicament, tal com s'insinua freqüentment.

En aquest cas, Catalunya no seria membre de la UE, però sí de l'EEE: podria gaudir de lliure circulació de persones, mercaderies, serveis i capitals. I fins i tot amb l'euro com a moneda (vegeu detalls més endavant). A efectes econòmics, la situació seria la mateixa que ara, i cap dels pronòstics catastrofistes es faria realitat.

Motius econòmics pels quals als membres de l'Espai Econòmic Europeu (EEE) (Espanya inclosa) els interessa que Catalunya en formi part

- 1- És la principal via de sortida d'Espanya cap Europa.** Si Catalunya no formés part de l'EEE les mercaderies espanyoles que volguessin sortir cap al nord passant per Catalunya (per La Jonquera i Portbou) haurien de pagar aranzels. El mateix passaria amb les mercaderies que altres països de l'EEE volguessin exportar cap a Espanya. Això suposaria un greu perjudici per a tots ells (Espanya inclosa).
L'alternativa més fàcil a La Jonquera i Portbou seria Irún, però no té la capacitat per a absorbir tot el tràfic i representaria un sobrecost enorme en el transport per als productes provinents de la major part d'Espanya.
Pel que fa al pretès Corredor Central (un túnel al Pirineu aragonès), ni és viable econòmicament (només el túnel costaria més de 6.000 M€, implicaria un sobrecost pel desnivell i desembocaria lluny dels principals eixos francesos) ni estaria acabat abans del 2030.
- 2- És el principal mercat de les empreses espanyoles.** Catalunya és un mercat importantíssim per a les empreses espanyoles, ja que és un país geogràficament proper i amb forts lligams culturals, idiomàtics i econòmics, que faciliten la penetració dels productes espanyols en el mercat català molt més que a cap altre país del món.
- 3- Moltes empreses espanyoles tenen plantes a Catalunya:** si hi hagués aranzels no podrien moure lliurement les produccions entre elles.
- 4- Les multinacionals instal·lades a Catalunya tindrien dificultats per a exportar a la resta de països de l'EEE.** A Catalunya hi ha instal·lades més de 5.300 empreses multinacionals. Aquestes multinacionals no estan aquí per a abastir el mercat català, sinó per a subministrar el seus productes a tot l'EEE (Espanya inclosa). La imposició d'aranzels a les exportacions catalanes toparia amb els interessos de totes aquestes multinacionals.
I aquests interessos són enormes: Volkswagen-Seat (Alemanya), Renault-Nissan (França), BASF (Alemanya), Solvay (Bèlgica), Carrefour (França) i milers d'empreses més.
- 5- Les plantes ubicades a Catalunya formen part de la xarxa tecnoindustrial europea** que connecta les diferents fàbriques de cada multinacional als diferents països europeus. Si Catalunya sortís de l'Espai Econòmic Europeu i els productes interindustrials haguessin de pagar aranzels per a entrar o sortir de Catalunya, es trencaria aquesta xarxa, amb gravíssims

perjudicis per a les multinacionals europees.

- 6- És un mercat important per als països de l'EEE:** el 2011 Catalunya va importar béns de l'exterior per import de 70.849 milions d'euros (gairebé 12 bilions de les antigues pessetes!). Òbviament la major part procedent de l'Espai Econòmic Europeu.

Com quedaria Catalunya si no formés part de la Unió Europea (UE), però sí de l'Espai Econòmic Europeu (EEE)

- Les relacions comercials entre Catalunya i els països membres de l'EEE seguirien exactament igual que ara. Hi hauria lliure circulació de béns, serveis, capitals i persones (d'això tracta l'Espai Econòmic Europeu).
- Moneda: es podria mantenir l'euro exactament igual que ara.
- Banc Central Europeu: el BCE no té l'obligació de donar suport a la banca europea, si ho està fent és per a evitar el col·lapse del sistema euro. El BCE seguiria donant suport a les necessitats de la Caixa i Banc Sabadell, ja que per la seva dimensió són bancs "sistèmics", i això significa que si esdevinguessin insolvents desestabilitzarien tot el sistema europeu.
- Parlament Europeu: pel fet de no estar a la UE, Catalunya no hi tindria representació. Però com que Catalunya és un donant net a la UE (aporta més del que rep) podria destinar els fons que van cap a la UE a subvencionar directament el que cregués convenient (per exemple, la pagesia que deixaria de rebre la PAC).

No estem inventant res, simplement quedaríem **exactament** en la mateixa situació que actualment estan Noruega , Suïssa, Islàndia i Liechtenstein.

Motius econòmics pels quals als membres de la UE (Espanya inclosa) els interessa que Catalunya en formi part

1- És un dels motors econòmics d'Europa. Catalunya, juntament amb altres regions europees com ara Roine-Alps (França), Llombardia (Itàlia) i Baden-Württemberg (Alemanya), forma part del nucli productiu de la Unió Europea. La UE està abocant fons a Grècia, Portugal i Irlanda des de fa anys, evitant que surtin de la zona euro.... i permetrà que un dels motors (que no ho són cap dels tres anteriors) l'abandoni ? La UE no voldrà perdre aquest motor.

2- Seria un membre aportador net de recursos. La UE no deixarà que un membre aportador abandoni la UE i en canvi seguir incorporant països de l'Europa de l'Est clarament receptors de subvencions europees.

3- Fins ara, els catalans han mostrar majoritàriament una voluntat clara de romandre a la UE. Un dels principals problemes de la UE és el creixent euroescepticisme que hi ha en els seus principals estat membres. Per tant, pel propi interès de l'*establishment* comunitari, la darrera cosa que faran serà expulsar un territori on la majoria de ciutadans sí que volen ser membres de la UE, i menys

encara quan aquest territori seria contribuïdor net a les arques comunitàries, ja que això podria alimentar l'euroescepticisme en altres països membres.

4- Espanya no podria suportar tot el deute sola. Sense un acord entre Catalunya i Espanya, el deute d'Espanya passaria a representar més del 120% del PIB, un dels més grans del món, que superaria els límits que acceptarien els mercats per a finançar-lo: Espanya esdevindria insolvent. Per tant, pel propi interès d'Espanya, la independència requeriria un pacte en el qual Catalunya hauria d'acceptar fer-se càrrec d'una part del deute a canvi que Espanya facilités l'accés de Catalunya a la Unió Europea. Tot i així, els poders fàctics financers (la banca alemanya principalment) serien els primers a obligar al govern espanyol a trobar una sortida pactada que permeti un repartiment del deute... que a ells els assegurui poder cobrar.

FETS (no simples arguments teòrics) que demostren que Catalunya no sortirà de l' Espai Econòmic Europeu (EEE) ni de la Unió Europea

- 1- El món econòmic i les empreses assumeixen que Catalunya no sortirà de l'EEE:** prova d'això és que des de la manifestació de l'11/09/2012 les multinacionals (europees i de la resta del món) no han cessat de fer inversions al nostre país. Disposem d'un inventari de més de 50 inversions internacionals a Catalunya.
- 2- El món polític sap que Catalunya no sortirà de la UE,** però com que volen conservar l'*statu quo* intenten negar-ho. Si ens hi fixem, veurem que tots els dirigents polítics europeus que han parlat, en les primeres declaracions espontànies han reconegut que Catalunya romandria a la UE... però al cap d'uns dies, fruit de les pressions polítiques, han desmentit les seves pròpies declaracions. No és que sigui sospitós, és que és una evidència que tots saben que Catalunya romandrà a la UE, però no volen dir-ho per a no accelerar encara més el procés.
- 3- El món financer sap que Catalunya no sortirà de la UE:** El 09/01/2013 i el 12/03/2013 CAIXABANK va col·locar 2.000 milions d'euros en bons a tres anys: 1.590 M€ a inversors internacionals i 410 M€ a inversors espanyols. La demanda fou de 7.700 M€! El 15/01/2013 BANC SABADELL va col·locar 1.200 milions d'euros en cèdules hipotecàries a tres anys: 504 M€ a inversors internacionals i 696 M€ a espanyols. Mai haurien invertit 3.200 M€ (més de mig bilió de les antigues pessetes!) si creguessin que hi hauria algun perill que la seva inversió sortís de la UE, de la zona euro, o de l'EEE.

Catalunya i l'euro

Finalment, l'*argument de la por* que Catalunya no podrà tenir l'euro com a moneda pròpia és absurd. En primer lloc cal dir que es pot utilitzar l'euro com a moneda sense pertànyer a l'eurozona (com ho fan Montenegro, Andorra, ...). En segon lloc, els membres de la UE necessiten que Catalunya estigui a l'eurozona per diversos motius:

- La banca espanyola, molt present a Catalunya, no pot permetre's el cost que els seus clients hagin de canviar de moneda cada vegada que vinguin a fer turisme a Salou, a fer negocis a Barcelona o simplement creuin Catalunya transportant mercaderies.

- La indústria multinacional no vol tenir “risc canviari” (risc que una devaluació alteri el valor dels seus actius a Catalunya), ni la incertesa dels costos de les diferents factories (que es produiria també si hi haguessin devaluacions). Les multinacionals necessiten una mateixa moneda a les seves factories de la zona euro. Hi han invertit molts diners i recursos que una moneda diferent de l'euro podria malmetre seriosament.
- Els dos bancs catalans (Caixabank i Banc Sabadell) són “sistèmics” a escala europea: això significa que si tinguessin problemes podrien desestabilitzar tota l'Eurozona (són “massa grans per a caure”). Això obligaria (igual que ara) que els controli el BCE. Per tant, el BCE serà el primer interessat a tenir sota el seu control i paraigua la banca de Catalunya.

Conclusions

Fins ara el debat s'ha centrat en la pertinença o no d'una Catalunya Estat a la Unió Europea, associant a una eventual no pertinença tota una sèrie de perjudicis econòmics gravíssims per a Catalunya.

La base mateixa d'aquest debat és falsa: per una banda, la lliure circulació de mercaderies i capitals amb altres països europeus no està condicionada a la pertinença a la Unió Europea, sinó a la pertinença a l'Espai Econòmic Europeu; i per una altra, la moneda amb què opera un país és una decisió interna que fa que ja hi hagi països que operen en euros sense formar part de la Unió Monetària.

Tenint en compte que l'entrada a l'EEE no pot ser bloquejada unilateralment perquè n'hi ha prou amb el suport d'una majoria qualificada dels membres, i que pel seu propi interès (Espanya inclosa!), a aquests membres els convé que Catalunya i la seva economia en segueixin formant part, les amenaces sobre les terribles conseqüències per a l'economia catalana d'una “exclusió d'Europa” no tenen cap mena de base sòlida.

Pel que fa a la Unió Europea, aquesta no disposa de cap mena de legislació que prevegi un cas com el català. Això fa que una lectura legalista de la qüestió quedi fora de lloc i s'hagi de pensar més en una sortida política. Al mirar els interessos polítics, queda clar que els països membres poden no tenir cap interès a priori que el procés sobiranista tiri endavant per les reticències habituals de tot poder al fet que hi hagi canvis en l'*statu quo* existent.

Però també queda clar que si acaba havent-hi una Catalunya Estat, els interessa més que formi part de la UE que no pas que en quedi fora.

Per tant, arribat el cas no es tractaria tant de discutir si Catalunya estaria dintre o fora de la UE, sinó com articular la seva presència. Això podria anar des de la integració directa al·legant una ampliació interna (tal com es va fer amb la unificació alemanya), a una sortida amb reentrada en un curt termini, durant el qual la Catalunya Estat estaria fora de les institucions europees però els seus habitants i empreses podrien mantenir els beneficis d'una ciutadania europea que ja tenen (tal com proposa el Deutsches Institut für Internationale Politik und Sicherheit).

Barcelona, 10 d'octubre de 2013
Economistes per la Independència
Sectorial d'Economia de la ANC